

# امامت و خلافت

از دیدگاه مکتب اهل بیت علیهم السلام و مکتب خلفاء

چند ایل

سید اسدالله هاشمی شهیدی

سرشناسه : هاشمی شهیدی، اسدالله، ۱۳۲۱ -

عنوان و نام پدیدآور : امامت و خلافت از دیدگاه مکتب اهل بیت علیه السلام و مکتب خلفاء / سیداسدالله هاشمی شهیدی.

مشخصات نشر : تهران: انتشارات فراموشی، ۱۳۹۷-

مشخصات ظاهری : ج.

شابک : دوره : ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۶۴-۶-۹۴ ؛ ۳۰۰۰۰۰ ریال: ج. ۲: ۹۷۸-۶۲۲-۱۰۸-۱-۰۰۰

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

موضوع : علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق -- اثبات خلافت

موضوع : ۱، Ali ibn Abi-talib, Imam ۶۰۰-۶۶۱ \*Proof of caliphate --

رده بندی کنگره ۱۳۹۷ ۲۵الف/۵/۸ BP۲۲۳

رده بندی دیسی : ۴۵۲/۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی : ۵۴۶۹۱۴۸

امامت خلافت از منظر اهل بیت (ع) و مکتب خلفا جلد ۱

نویسنده: سید اسدالله هاشمی شهیدی

ناشر: نشر فراموشی

نوبت چاپ: چاپ اول، ۱۳۹۷

شمارگان: ۳۰۰۰

شابک دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۶۴-۶-۹۴

شابک جلد ۱: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۶۴-۹۵-۳

آدرس: تهران، سعادت آباد، خیابان ایوانک، خیابان فلاک جنوبی، کوچه گلبانک، پلاک ۱۶

۰۹۱۲۳۸۴۲۴۱۹

## فهرست مطالب

پیشگفتار ..... ۱۹

### بخش اول:

#### بعضی مآلوماتی درباره امامت

|                                                         |    |
|---------------------------------------------------------|----|
| نظام امامت و رهبری در اسلام .....                       | ۲۳ |
| شرح و تفسیر کلمه «امام»، «امة» و «امت» .....            | ۲۵ |
| امامت در لغت .....                                      | ۲۶ |
| امامت در قرآن .....                                     | ۲۷ |
| امامت در روایات .....                                   | ۲۹ |
| امامت و پیشوایی از نظر شیعه .....                       | ۳۳ |
| مفهوم امامت در نزد شیعه .....                           | ۳۴ |
| وجوب نصب امام .....                                     | ۳۵ |
| نصب امام، لطف واجب الهی است .....                       | ۳۵ |
| ویژگیها و صفات امام .....                               | ۳۸ |
| تعداد ائمه از نظر شیعه امامیه .....                     | ۴۲ |
| معنای شیعه و حقیقت آن در لغت .....                      | ۴۲ |
| پیدایش «تشیع» از نظر دانشمندان .....                    | ۴۴ |
| سراغاز دعوت به تشیع .....                               | ۵۲ |
| سابقه تاریخی عنوان «شیعه» برای پیروان اهل بیت (ع) ..... | ۵۴ |
| تعریف امامت در گفتار بزرگان شیعه .....                  | ۶۲ |
| امامت در سخنان پیشوایان معصوم (ع) .....                 | ۶۷ |

### بخش دوم:

#### معرفی امامان معصوم و اثبات امامت دوازده امام از اهل بیت (ع)

|                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------|-----|
| ویژگیهای امام معصوم (ع)                                          | ۷۷  |
| دلائل برتری بنی هاشم بر دیگر طوایف و قبائل عرب                   | ۸۰  |
| امامان معصوم (ع) از اهل بیت پیامبر (ص) و عترت او هستند           | ۸۵  |
| سخنی درباره فرزندان پیامبر (ص) از نسل فاطمه (ع)                  | ۹۴  |
| پیامبر (ص) فرزندان فاطمه (ع)، حسین (ع) را فرزندان خود خوانده است | ۹۹  |
| مشخصات دوازده امام، در سخنان امامان اهل بیت (ع)                  | ۱۰۴ |

### بخش سوم:

#### شرایط امامت در مکتب اهل بیت (ع)

|                                             |     |
|---------------------------------------------|-----|
| شرایط امامت در مکتب اهل بیت (ع)             | ۱۲۵ |
| ۱- امام باید معصوم باشد                     | ۱۲۶ |
| سخنی درباره عصمت                            | ۱۲۶ |
| سخن فخر رازی درباره دلالت قرآن بر عصمت امام | ۱۲۹ |
| روایات اهل بیت (ع) درباره عصمت امام         | ۱۲۹ |
| ۲- امام باید عادل باشد                      | ۱۴۲ |
| روایات اهل بیت (ع) درباره عدالت امام        | ۱۴۷ |
| ۳- امام باید اعلی افراد امت باشد            | ۱۶۲ |
| روایات اهل بیت (ع) درباره علم و دانش امام   | ۱۶۵ |

### بخش چهارم:

#### دیدگاههای مکتب خلفاء و مکتب اهل بیت (ع) درباره اصحاب

|                                                     |     |
|-----------------------------------------------------|-----|
| تعریف صحابی از دیدگاه مکتب خلفاء و مکتب اهل بیت (ع) | ۱۹۳ |
| ۱- تعریف صحابی از دیدگاه مکتب خلفاء                 | ۱۹۳ |
| صحابی از دیدگاه لغت عرب و قرآن و سنت                | ۱۹۴ |
| اما لغت عرب                                         | ۱۹۴ |
| اما قرآن کریم                                       | ۱۹۵ |

|     |                                                   |
|-----|---------------------------------------------------|
| ۱۹۷ | و اما سنت پیامبر ﷺ                                |
| ۱۹۸ | ۲- تعریف صحابی از دیدگاه مکتب اهل بیت ﷺ           |
| ۱۹۹ | روش شناخت صحابی از دیدگاه مکتب خلفاء              |
| ۲۰۰ | بررسی ضابطه شناخت صحابی در مکتب خلفاء             |
| ۲۰۴ | عدالت اصحاب از دیدگاه مکتب خلفاء و مکتب اهل بیت ﷺ |
| ۲۰۴ | ۱- عدالت اصحاب از دیدگاه مکتب خلفاء               |
| ۲۰۵ | دلیل پیروان مکتب خلفاء بر عدالت اصحاب             |
| ۲۰۸ | ۲- عدالت اصحاب از دیدگاه مکتب اهل بیت ﷺ           |
| ۲۱۹ | معدله شناخت مؤمن از منافق در سنت پیامبر ۹         |

### بخش پنجم:

بررسی روایت تاریخی صدر اسلام و چگونگی روی کار آمدن خلفاء سه گانه

|     |                                                             |
|-----|-------------------------------------------------------------|
| ۲۲۷ | رویداد تاریخی صدر اسلام و چگونگی روی کار آمدن خلفاء سه گانه |
| ۲۳۰ | آغاز توطئه های منافقان برای ترور پیامبر ﷺ                   |
| ۲۳۴ | اعتراف به حقیقت و تناقض دینی این حزم اندلسی                 |
| ۲۳۵ | اکنون باید دید «حذیفه» کیست؟                                |
| ۲۳۵ | حذیفه بن یمان عبسی                                          |
| ۲۳۸ | پیمان شوم یا نخستین صحیفه ملعونه                            |
| ۲۴۴ | نقشه ترور پیامبر ﷺ بعد از حجة الوداع                        |
| ۲۴۶ | تنظیم صحیفه ملعونه دوم در خانه ابوبکر                       |
| ۲۴۷ | آسامی اصحاب عقبه                                            |
| ۲۴۷ | امضا کنندگان صحیفه دوم در خانه ابوبکر                       |
| ۲۴۹ | متن معاهده نامه دوم اصحاب صحیفه                             |
| ۲۵۱ | برخورد پیامبر ﷺ با امضا کنندگان صحیفه دوم                   |
| ۲۵۲ | فرستادن منافقین با لشکر اسامه                               |
| ۲۵۴ | درخواست عایشه از دیگر زنان پیامبر ﷺ برای پرستاری از آن حضرت |
| ۲۵۵ | بازگشت ابوبکر و عمر از لشکر اسامه                           |
| ۲۵۷ | خشی شدن نقشه نماز ابوبکر به جای پیامبر ﷺ                    |
| ۲۶۲ | جلوگیری از وصیت پیامبر ﷺ                                    |

- ۲۶۷ ..... اهانت به ساحت مقدس پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله
- ۲۶۹ ..... علت انصراف پیامبر صلی الله علیه و آله از نوشتن وصیت نامه
- ۲۷۰ ..... اعتراف عمر به جلوگیری از وصیت پیامبر صلی الله علیه و آله
- ۲۷۱ ..... وفات رسول خدا صلی الله علیه و آله
- ۲۷۳ ..... چرا «عمر» وفات رسول خدا صلی الله علیه و آله را انکار می کرد؟
- ۲۷۴ ..... ماجرای سقیفه و بیعت ابوبکر
- ۲۷۴ ..... سقیفه به روایت عمر
- ۲۸۳ ..... بیعت همگانی
- ۲۸۴ ..... رویدادهای بعد از بیعت همگانی
- ۲۸۵ ..... به خاکسپاری پیکر رسول خدا صلی الله علیه و آله و حاضران در آن مراسم
- ۲۸۶ ..... پس از دفن رسول خدا صلی الله علیه و آله
- ۲۹۰ ..... تحصن در خانه فاطمه علیها السلام
- ۲۹۲ ..... حمله به خانه فاطمه علیها السلام
- ۳۰۰ ..... کسانی که با ابوبکر بیعت نکردند
- ۳۰۰ ..... ۱. فَرْوَةَ بن عُمَر
- ۳۰۱ ..... ۲. خالد بن سعید اموی
- ۳۰۲ ..... ۳. سعد بن عبادَة
- ۳۰۶ ..... راویان بیعت نکردن سعد
- ۳۰۶ ..... ابوبکر، عمر را به جانشینی خود معرفی می کند
- ۳۰۷ ..... شورا و بیعت عثمان
- ۳۱۳ ..... امام می دانست که خلافت را به او نمی دهند
- ۳۱۹ ..... کشته شدن عثمان
- ۳۲۳ ..... بیعت با امیرالمؤمنین علی علیه السلام
- ۳۲۵ ..... درخواست شرکت در حکومت
- ۳۲۶ ..... ابن ابی الحدید هم در این باره می گوید
- ۳۲۷ ..... شکستن بیعت و ملحق شدن به عایشه
- ۳۳۲ ..... سرانجام شوم

## بخش ششم:

## امامت و خلافت از دیدگاه مکتب خلفاء و نظریات پیروان این مکتب درباره امامت

|     |                                                     |
|-----|-----------------------------------------------------|
| ۳۳۷ | ..... امامت و خلافت از دیدگاه مکتب خلفاء            |
| ۳۳۸ | ..... امامت و خلافت در نظر ابوبکر                   |
| ۳۳۸ | ..... امامت و خلافت در نظر عمر                      |
| ۳۳۸ | ..... امامت و خلافت در نظر عثمان                    |
| ۳۳۹ | ..... امامت و خلافت از دیدگاه پیروان مکتب خلفاء     |
| ۳۴۰ | ..... تعریف خلافت و امامت در بیان پیروان مکتب خلفاء |
| ۳۴۲ | ..... عقد و آراء پدهان مکتب خلفاء درباره امامت      |
| ۳۴۴ | ..... سخنانی از دانشمندان مکتب خلفاء درباره امامت   |
| ۳۵۰ | ..... وجوب اطاعت از پدهان مکتب خلفاء                |

## بخش هفتم:

## در بیان این که مقام امامت انتصابی است نه انتخابی و به دست خداوند است نه به دست

## مردم

|     |                                              |
|-----|----------------------------------------------|
| ۳۵۷ | ..... مقام امامت انتصابی است نه انتخابی      |
| ۳۵۸ | ..... ۱. مسأله گزینش و انتخاب در قرآن        |
| ۳۵۹ | ..... گزینش، حق و ویژه خداوند است            |
| ۳۶۳ | ..... ۲. برنامه نصب و تعیین امام             |
| ۳۶۴ | ..... اول: خلیفه و خلافت                     |
| ۳۶۷ | ..... خلیفه در اصطلاح اسلامی                 |
| ۳۷۰ | ..... خلیفه خدا در روی زمین                  |
| ۳۷۳ | ..... جانشینان خدا، پیشوایان مردمند          |
| ۳۷۵ | ..... خلیفه و جانشین پیغمبر ﷺ                |
| ۳۷۹ | ..... دوّم: امام و امامت                     |
| ۳۸۰ | ..... امامت حضرت ابراهیم علیہ السلام         |
| ۳۸۵ | ..... امامت، عهد و پیمان الهی است            |
| ۳۸۶ | ..... امام و پیشوای مسلمانان بعد از پیامبر ﷺ |

بخش هشتم:

شایستگی امیرمؤمنان علیه السلام برای احراز مقام امامت و خلافت

|     |                                                                                                                   |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ۳۹۳ | ..... شایستگی امیرمؤمنان <small>علیه السلام</small> برای احراز مقام امامت و خلافت                                 |
| ۳۹۵ | ..... ۱- اصالت خانوادگی و شرافت نسب آن حضرت                                                                       |
| ۳۹۷ | ..... و اما نسب شریف آن حضرت                                                                                      |
| ۴۰۱ | ..... ۲- خلقت نورانی علی <small>علیه السلام</small> و شرکت آن حضرت با رسول خدا <small>صلی الله علیه و آله</small> |
| ۴۰۳ | ..... ۳- ولادت با سعادت آن حضرت در خانه کعبه                                                                      |
| ۴۰۳ | ..... ۴- شروع داستان ولادت در خانه خدا                                                                            |
| ۴۰۷ | ..... شهرت روایت ولادت و تواتر آن                                                                                 |
| ۴۰۸ | ..... الف. افتخار دانشمندان اهل سنت در تواتر حدیث ولادت                                                           |
| ۴۱۱ | ..... ب. کتاب دانا و مدح بزرگ شیعه در تواتر حدیث ولادت                                                            |
| ۴۱۳ | ..... ۱. زیارت مخصوص ربیع                                                                                         |
| ۴۱۴ | ..... ۲. زیارت مطلقه امیرمؤمنان <small>علیه السلام</small>                                                        |
| ۴۱۴ | ..... دوران کودکی، شیر خواری تربیت اولیه                                                                          |
| ۴۱۹ | ..... همراهی علی <small>علیه السلام</small> با پیامبر <small>صلی الله علیه و آله</small> از آغاز تا پایان         |
| ۴۱۹ | ..... ۱. علی <small>علیه السلام</small> در خانه رسول خدا <small>صلی الله علیه و آله</small>                       |
| ۴۲۱ | ..... ۲. علی <small>علیه السلام</small> در غار حرا در کنار رسول خدا <small>صلی الله علیه و آله</small>            |
| ۴۲۴ | ..... ۳. علی <small>علیه السلام</small> نخستین مردی که به رسول خدا <small>صلی الله علیه و آله</small> ایمان آورد  |
| ۴۲۵ | ..... پیشقدم بودن علی <small>علیه السلام</small> در گواهی به رسالت رسول خدا <small>صلی الله علیه و آله</small>    |
| ۴۲۷ | ..... سخنان امیرالمؤمنین <small>علیه السلام</small> در پیشقدمی خود در اسلام                                       |
| ۴۲۸ | ..... روایت عقیق کندی درباره نماز گزاردن علی <small>علیه السلام</small>                                           |
| ۴۲۹ | ..... ۴. علی <small>علیه السلام</small> پرچمدار رسول خدا <small>صلی الله علیه و آله</small>                       |
| ۴۳۱ | ..... ۵. علی <small>علیه السلام</small> محرم اسرار رسول خدا <small>صلی الله علیه و آله</small>                    |
| ۴۳۴ | ..... ۶. علی <small>علیه السلام</small> حامل علوم رسول خدا <small>صلی الله علیه و آله</small>                     |
| ۴۳۷ | ..... مقام علمی علی <small>علیه السلام</small> و برتری او بر خلفاء                                                |
| ۴۴۱ | ..... عظمت مقام علی <small>علیه السلام</small> در پیشگاه رسول خدا <small>صلی الله علیه و آله</small>              |
| ۴۴۷ | ..... ۷. علی <small>علیه السلام</small> در آخرین لحظات عمر رسول خدا <small>صلی الله علیه و آله</small>            |
| ۴۵۲ | ..... فضیلت و برتری در سنت الهی و روایات اسلامی                                                                   |

|                                                            |     |
|------------------------------------------------------------|-----|
| سخن فخر رازی در مورد افضلیّت                               | ۴۵۳ |
| الف) احادیث اشباه و نظایر                                  | ۴۵۵ |
| ب) احادیث افضلیّت                                          | ۴۵۸ |
| ج) حدیث برادری                                             | ۴۶۰ |
| د) حدیث طیر مشوی (پرنده بریان)                             | ۴۶۱ |
| سخن علامه مسعودی در افضلیّت امیرالمؤمنین (ع)               | ۴۶۶ |
| گفتار نابخردانه ابن ابی الحدید در تقدیم مفضل بر افضل       | ۴۶۸ |
| سخنان امیرمؤمنان (ع) در شایستگی و سزاواری خود به خلافت     | ۴۷۱ |
| اعتراف خلفاء افضلیّت و سزاواری امیرالمؤمنین (ع) برای خلافت | ۴۸۳ |
| الف) اعترافات ابوبکر                                       | ۴۸۴ |
| سخن درباره درخواست استعفا و اقاله خواهی ابوبکر             | ۴۹۰ |
| خلاصه ای از نتایج کتب و نامه های ابوبکر درباره خلافت       | ۴۹۴ |
| ب) اعترافات عمر بن خطاب                                    | ۴۹۷ |
| ج) اعتراف عثمان                                            | ۵۰۳ |
| د) اعترافات معاویه بن ابی سفیان                            | ۵۰۴ |
| ه) اعتراف عمر بن عبدالعزیز                                 | ۵۰۹ |
| ثبوت افضلیّت علی (ع) بر خلفاء                              | ۵۱۷ |
| تصریح «صحابه» به افضلیّت و اولویّت امیرالمؤمنین (ع)        | ۵۱۸ |
| نخست - مردان صحابه                                         | ۵۱۹ |
| ۱- ابودر غفاری                                             | ۵۱۹ |
| ۲- ابو ایوب انصاری                                         | ۵۲۲ |
| ۳- انس بن مالک                                             | ۵۲۴ |
| ۴- جابر بن عبدالله انصاری                                  | ۵۲۸ |
| ۵- حذیفه یمانی                                             | ۵۳۲ |
| ۶- عبدالله بن عباس                                         | ۵۳۷ |
| ۷- عبدالله بن مسعود                                        | ۵۴۴ |
| ۸- عبدالله بن عیاش بن ابی ربیع                             | ۵۴۶ |
| ۹- عمار بن یاسر                                            | ۵۴۶ |
| ۱۰- ولید بن جابر بن ظالم طائی                              | ۵۴۷ |

- دوم - علی علیه السلام در گفتار زنان صحابه ..... ۵۵۰
- ۱- ام المؤمنین عائشه دختر ابوبکر ..... ۵۵۰
- ۲- ام المؤمنین ام سلمه ..... ۵۵۵
- ۳- معاذة غفاریه ..... ۵۵۷
- ۴- ام سنان بنت خیشمه ..... ۵۵۸
- ۵- اروی دختر حارث بن عبدالمطلب ..... ۵۵۹
- ۶- حرّه دختر حلیمه سعدیه ..... ۵۶۱
- ۷- دارمیه حجونیه ..... ۵۶۶
- ۸- غانمه بنت غانم ..... ۵۶۸
- گفتار برخی از دانشمندان و محدثان در برتری امیرمؤمنان علی علیه السلام ..... ۵۷۲
- ۱- امام احمد بن حنبل (متوفای سال ۲۴۱ هجری) ..... ۵۷۲
- ۲- ابو عثمان، عمرو بن بحر جاحظ (متوفای سال ۲۵۵ هجری) ..... ۵۷۴
- ۳- ابن مغالیه شافعی ..... ۵۷۸
- ۴- امام ابو جعفر اسکافی (متوفای سال ۲۴۰ هجری) ..... ۵۷۹
- ۵- حافظ، ابونعمان اصمغری (متوفای سال ۴۳۰ هجری) ..... ۵۸۰
- ۶- جلال الله زمخشری (متوفای سال ۵۳۸ هجری) ..... ۵۸۱
- ۷- أخطب خوارزمی ..... ۵۸۲
- ۸- شیخ الاسلام جوینی حموینی ..... ۵۸۳
- ۹- امام فخرالدین رازی (متوفای سال ۶۰۶ هجری) ..... ۵۸۴
- ۱۰- علامه، سبط ابن جوزی ..... ۵۸۶
- ۱۱- حجة الاسلام أبو حامد غزالی (متوفای سال ۵۰۵ هجری) ..... ۵۸۹
- ۱۲- حافظ، محمد بن یوسف گنجی شافعی (متوفای سال ۶۵۸ هجری) ..... ۵۹۰
- ۱۳- علامه ابن صباغ مالکی (متوفای سال ۸۵۵ هجری) ..... ۵۹۰
- ۱۴- عامر بن شراحیل شعبی ..... ۵۹۱
- ۱۵- علامه، ابن ابی الحدید معتزلی (متوفای سال ۶۵۶ هجری) ..... ۵۹۲
- ۱۶- علامه، عبدالرؤف مناوی (متوفای سال ۱۲۰۹ هجری) ..... ۵۹۴
- ۱۷- دکتر محمد حسین ذهبی ..... ۵۹۴
- ۱۸- محمد فرید وجدی (نویسنده دائرة المعارف قرن بیستم) ..... ۵۹۵

- ۱۹- عباس محمود عقّاد ..... ۵۹۶
- ۲۰- عبدالفتاح عبدالمقصود ..... ۵۹۶
- ۲۱- جورج جرداق ..... ۵۹۷
- ۲۲- میخائیل نُعیمه ..... ۵۹۹
- ۲۳- جبران خلیل جبران ..... ۵۹۹
۲۴. توماس کارلایل ..... ۶۰۰
- ۲۵- شبلی شمیل ..... ۶۰۱
- افضائیت امیرالمؤمنین (ع) در قصاید و مدایح ..... ۶۰۱
- ۶- محمد حمیری ..... ۶۰۲
- ۳- عبدالباقی عمری افندی بغدادی ..... ۶۰۳
- ۳- مأمّن خلیفۀ عباسی ..... ۶۰۵
- ۴- خطیب خوانی ..... ۶۰۶
- ۵- وامق مسیحی ..... ۶۰۹
- ۶- بولس سلامه ..... ۶۱۰
- ۷- جلال الدین مولوی ..... ۶۱۱
- ۸- سعدی شیرازی (م ۶۹۵ هـ) ..... ۶۱۴
- ۹- اقبال لاهوری ..... ۶۱۴

## بخش نهم:

## بررسی آراء پیروان مکتب خلفا و استدلالهای آنها درباره خلافت

- بررسی آراء پیروان مکتب خلفا و استدلالهای آنها درباره خلافت ..... ۶۱۹
- ۱- بررسی استدلال به بیعت ابوبکر ..... ۶۱۹
- الف: واژه بیعت در لغت عرب ..... ۶۱۹
- ماهیت بیعت ..... ۶۲۰
- ب- واژه بیعت در فرهنگ اسلام ..... ۶۲۰
- بیعت در سنت رسول خدا (ص) ..... ۶۲۱
- ۱- نخستین بیعت ..... ۶۲۲
- ۲- بیعت بزرگ دوم در عقبه ..... ۶۲۲
- ۳- بیعت رضوان، یا بیعت شجره ..... ۶۲۳

- شرایط بیعت و اطاعت از امام در سنت پیامبر صلی الله علیه و آله ..... ۶۲۷
- نگاهی گذرا به ماجرای سقیفه و بیعت ابی بکر ..... ۶۲۹
- یورش به خانه فاطمه علیها السلام ..... ۶۳۲
- ارتداد یا نسیذیرفتن بیعت ابی بکر و سرنوشت مالک بن نویره ..... ۶۳۸
- نماینده رسول خدا صلی الله علیه و آله ..... ۶۳۸
- قتل و غارت قبیله کنده به عنوان ارتداد ..... ۶۳۹
- ۲- بررسی استدلال به شورا ..... ۶۴۴
- استدلال به شورا در کتاب خدا و سنت پیامبر صلی الله علیه و آله ..... ۶۴۴
- استدلال به نظرخواهی پیغمبر از یارانش ..... ۶۴۶
- الف. در جنگ بدر ..... ۶۴۶
- ب. در جنگ احد ..... ۶۵۰
- ج. در جنگ خندق ..... ۶۵۳
- اعتراض حبی از محابه، به نتیجه شورا ..... ۶۵۹
- منظور اصلی از تأخیر شورا ..... ۶۶۳
- آثار شوم شورا ..... ۶۶۴
- داوری معاویه درباره شورا ..... ۶۶۵
- ۳- بررسی استدلال به عمل صحابه ..... ۶۶۵
- ۴- بررسی استدلال به سخن امیرالمؤمنین علیه السلام و نهج البلاغه ..... ۶۶۶
- تصریحات امیرالمؤمنین علیه السلام در مورد خلافت ..... ۶۷۰
- شکایت‌ها و گلایه‌های امیرالمؤمنین علیه السلام در مسائل خلافت ..... ۶۸۷
- پیام امیرالمؤمنین علیه السلام به یاران و شیعیان خود ..... ۶۹۰
- موضع خواص خاندان امیرالمؤمنین علیه السلام درباره خلافت ..... ۶۹۸
- موضع صدیقه کبری فاطمه زهرا علیها السلام در مورد خلافت ..... ۶۹۸
- موضع محمد بن الحنفیه در مورد خلافت ..... ۷۰۲
- موضع عباس بن عبدالمطلب در مورد خلافت ..... ۷۰۳
- موضع فضل بن عباس در مورد خلافت ..... ۷۰۴
- موضع عبدالله بن عباس در مورد خلافت ..... ۷۰۵
- تأملی در این دو گفتگو ..... ۷۰۷
- درنگی در خطبه یاد شده ..... ۷۱۲

- عبدالله بن عباس و بخشی از سخنان او با عبدالله زبیر ..... ۷۱۴
- تصریحات صادره از امامان اهل بیت علیهم السلام و موضع آنان درباره خلافت ..... ۷۱۶
- موضع امام حسن مجتبی علیه السلام در مورد خلافت ..... ۷۱۶
- موضع امام حسین علیه السلام درباره خلافت ..... ۷۱۹
- موضع امام زین العابدین علیه السلام درباره خلافت ..... ۷۲۰
- موضع امام باقر علیه السلام درباره خلافت ..... ۷۲۳
- موضع امام صادق علیه السلام در مورد خلافت ..... ۷۲۵
- موضع امام کاظم علیه السلام در مورد خلافت ..... ۷۲۶
- موضع امام رضا و بقیه امامان علیهم السلام در مورد خلافت ..... ۷۲۷
۵. بررسی استدلال به خلافت با زور و غلبه ..... ۷۳۵

## پیشگفتار

بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على سيدنا ونبينا محمد ﷺ وآله الطيبين الطاهرين.

اما بعد: بر ارباب علم و دانش و صاحبان معرفت و بینش، پوشیده و مخفی نیست که مسأله «امامت و خلافت» یکی از مهمترین مسائل اعتقادی اسلامی است که ریشه قرآنی دارد و از آغاز اسلام تا سوزن در نزد مسلمانان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و در شمار یکی از عمیق‌ترین و دقیق‌ترین و گسترده‌ترین مباحث علمی و دینی قرار داشته است تا بدانجا که در این باره کتابهای فراوانی از سوی علمای شیعه و سنی به رشته تحریر درآمده و هر یک در این زمینه نظر خاص خود را ابراز داشته و برای اثبات عقیده خود دلائلی را ارائه نموده‌اند.

اهل سنت و جماعت و پیروان مکتب خلفا بر این باورند که امامت و خلافت یک مقام عرفی و اجتماعی است که امام و خلیفه به وسیله بیعتی نه با اهل بیت بلکه با مردم به عمل می‌آید به این سمت برگزیده می‌شود، و لزوم وجود او به خاطر اجراء احکام و نظام برائى اسلام است، و از این رو، هرگاه مردم با کسی بیعت کردند و پیرو او گردیدند، بر همگان واجب شرعی است که از او پیروی کنند.

اما شیعیان و پیروان مکتب اهل بیت (علیهم‌السلام) می‌گویند: بر اساس آیات قرآن و روایات اسلامی، مسأله «امامت و خلافت» یک مقام و منصب الهی است که خود پیامبر ﷺ باید از سوی خداوند کسی را که اهل بیت و شایستگی آن مقام را داشته باشد به مردم شناساند و رسول خدا ﷺ نیز امامان و خلفای پس از خود را به صورت مکرر، بطور علنی و آشکار در موارد عدیده به مسلمانان شناسانده و یکایک ایشان را با نام و نشان

و ویژگی هایشان، معین و مشخص فرموده است.

با توجه به این دو دیدگاه مختلف - و این که مسأله امامت و خلافت در قرآن کریم به صراحت مطرح شده و بی انصافی هایی نیز در این زمینه از جانب برخی از دانشمندان اهل سنت صورت گرفته است - نگارنده در صدد برآمد تا در این باره به کاوش و تحقیق علمی پرداخته و در حد امکان این موضوع را از نظر آیات و روایات و گفتار برخی از دانشمندان بزرگ شیعه و اهل سنت، مورد بررسی قرار دهد تا کسانی که مایلند درک صحیحی از مسأله «امامت و خلافت» داشته باشند، با مراجعه به آن که در واقع فهمی مختصر از آیات و روایات و نظریات دانشمندان مکتب خلفا و مکتب اهل بیت علیهم السلام است، حقیقت و واقعیت مطلب را دریافته و اطلاعات لازم را به دست آورند. «لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَّيْلًا يَنصَرُّ عَن يَدَيْهِ الْمَلَائِكَةُ خَلْقًا يُخَوِّفُ فِيمَا فِي يَدَيْهِ إِلَهُ عَزِيزٌ ذُو جَلَالٍ إِنَّ إِلَهَ رَبِّكَ لَفِي ذَاتِ الْإِلَهِاتِ» و امیدوارم که این اثر ناچیز مورد رضای خدا و توجه معززمین علیه السلام قرار گرفته و روزنه ای را به روی حقیقت خواهان حق جو بگشاید.

إِنَّمَا تَقِي إِلَى اللَّهِ، عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ

سید اسدالله هاشمی شهیدی

مؤرخه ۱/۱/۱۳۹۱ هجری شمسی

برابر با ۲۷ بهمن ۱۴۳۳ هجری قمری